

Âyetü'l-Kübrâ'nın bir hülâsası

Mahmut Bey: “Emirdağ Lâhikası'nın 78. Sayfasında geçen ‘Arabiyyü'l-İbâre’ nedir? Hangi ibâre kastediliyor?”

Bahsettiğiniz mektupta Üstad Bedüzzaman Hazretleri, takrîben 1943 yılı Ramazan ayında telif edilen Âyetü'l-Kübrâ'nın bir hülâsası olan Hizb-i Nûriyeyi okuduğunu; bunun bir saatten fazla çektiğini; o hülâsanın da bir hülâsasının, on-on beş dakika zarfında yine Ramazan ayında tezâhür ettiğini; bu Hülâsatü'l-Hülâsa'nın, okunduğu takdirde bütün Âyetü'l-Kübrâ'yı okumuşçasına bir î mânî inkişaf veren ve “Bir saat tefekkür, bir sene ibâdetten hayırlıdır”¹ hadîsinin sırrına mazhar iki veyâ üç sayfalık bir “Arabiyy'ül-İbâre” olduğunu kaydeder. Üstad Hazretleri bu parçanın tesbîhâttan ve duâdan sonra otuz üç defa “Lâ İlâhe İllallah” kelimesinin yerinde, yalnız sabah namazı tesbîhâtında mânâsını da düşünerek okunmasını tavsiye eder.²

Aynı eserin bir diğer sayfasında Bedüzzaman Hazretleri, Âyetü'l-Kübrâ'nın bir özeti olan Hizb-i Nûriye'nin, otuz üç Tevhid mertebesinde, otuz üç küllî lisan ile tezâhür eden hülâsasından; ruha, hayâle ve kalbe genişlik, derinlik, açılım ve inkişaf veren “Lâ İlâhe İllallah” şehâdetini okuduğu vakit, otuz üç küllî dilde azametli bir Tevhîd hissettiğini; bunun bir geniş îzahı olan Âyetü'l-Kübrâ Risâlesinin ruhlara güneş gibi îman nurlarını telkin edebileceğini beyan eder.³

Diğer bir sayfada ise, Hizb-i Nûriye'nin bir Hülâsatü'l-Hülâsa'sı hükmünde olan otuz üç Tevhid kelimesini namaz tesbîhâtında eskiden beri okuduğunu; burada, kâinâttan muhtelif mahlûkât tabakalarının hâl diliyle söylediği otuz üç mertebe “Lâ İlâhe İllallah” kelimesinin, onların dilinden, söz diliyle ifâdelere döküldüğünü kaydeder.⁴ Üstad Saîd Nursî; “Bir saat tefekkür...” hadîsinin sırrını taşıyan Âyetü'l-Kübrâ'nın mertebeleri anlaşılırsa, bu Hülâsatü'l-Hülâsa'nın da anlaşılacağını; Arapça bilmeyenlerin bir kaç defa bu ikisine (Âyetü'l-Kübrâ ile Hülâsatü'l-Hülâsa'ya) berâber bakması halinde bu Arapça Hülâsatü'l-Hülâsa'yı tam anlayacağını; bizzat kendisinin yirmi dört saatte bir defa sabah namazının tesbîhâtında veya en ziyâde ihtiyaç hissettiği her zamanda okuduğunu; bu ibârenin ulvî bir inşirah verdiğini ve her usancı izâle ettiğini beyan eder.⁵ Yine “Hülâsatü'l-Hülâsa”yla ilgili olarak şöyle bir ifade de kaydetmiştir: “Arasıra, bazı vakitte mütefekkirâne (tefekür ederek) okunsa güzel olur, imana kuvvet verir.”⁶

Cevşenü'l-Kebîr içerisinde derc olunarak basılmış bulunan Hülâsâtü'l-Hülâsa'yı (çok küçük bir numûne olsun diye) özetleyecek olursak: Göklerin, yıldızların, güneşlerin, ayların ve gezegenlerinin dilleriyle; atmosferde bulunan bulutun, rüzgârın, şimşegin, gök gürültüsünün ve yağmurun dilleriyle; san'atlı bir biçimde elementlerle yaratılmış olan toprağın, demirin, suyun, havanın, bitkilerin, hayvanların ve insanların dilleriyle; yer kürede bulunan canlıların dilleriyle; denizlerin, çeşmelerin, çayların dilleriyle; dağların, vâdilerin, sahrâların dilleriyle; bütün Peygamberlerin dilleriyle; salih insanların dilleriyle; meleklerin ve rûhânîlerin dilleriyle; semâvî kitapların dilleriyle; Hazret-i Muhammed'in (asm) kemâlâtının ve mu'cizelerinin dilleriyle; Kur'ân âyetlerinin dilleriyle; bütün kâinât kitâbının dilleriyle; Allah'ın sıfatlarının, isimlerinin ve fiillerinin dilleriyle şehâdet ederim ki: Kemâlât, Kibriyâ, Azamet, Hâkimiyet, Âmiriyet, Rubûbiyet, Ulûhiyet ve Fettâhiyet Sahibi olan Allah'tan başka İlâh yoktur!

Verdiğiniz sayfadaki "Arabiyyü'l-İbâre" tâbirinin, Âyetü'l-Kübrâ'nın Arapça olan Birinci Makamı içerisinde husûsî bir şekilde derc olunan ve zengin bir Tevhid virdi olarak Cevşen içerisinde yer verilen "Hülâsâtü'l-Hülâsa" olduğu anlaşılmaktadır.

Dipnotlar:

- 1- Keşfü'l-Hafâ, 1/1004.
- 2- Emirdağ Lâhikası, s. 83.
- 3- A.g.e., s. 62.
- 4- A.g.e., s. 82.
- 5- A.g.e., s. 83.
- 6- Büyük Cevşen ve Türkçe Açıklaması, s. 221, Yeni Asya Neşriyat.